

Representantforslag 239 S (2021-2022) om å øke det lokale selvstyret når det gjelder kommunenes plikt til å følge opp ulovlige tiltak

Forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede et lovforslag om å endre kommunens plikt til å følge opp tiltak som er gjennomført i strid med plan- og bygningsloven, og sende dette forslaget ut på høring.»

Merknader

Forslaget går ut på å utrede muligheten for å endre plikten, men ikke adgangen, til å følge opp ulovlige tiltak, og det hevdes at ved å fjerne eller tidsavgrense plikten vil kommunene få større selvstyre. I bakgrunnen for forslaget fremkommer det at «plikten til å følge opp alle ulovligheter kan utgjøre en urimelig stor byrde for kommunene. I tillegg kan det oppleves som en vilkårlig og urimelig praksis for innbyggere dersom ulovligheten er begått veldig langt tilbake i tid eller av en tidligere eier».

Under arbeidet med gjeldende plan- og bygningslov ble en generell foreldelsesfrist for ulovligheter foreslått fra Fylkesmannen i Rogaland. Dette forslaget ble ikke fulgt opp. Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) viser her til Ot.prp. nr. 45 (2007-2008) der følgende fremkommer på s. 173:

«Departementet finner det ikke riktig å følge forslaget fra Fylkesmannen i Rogaland om at det skal være en generell foreldelsesfrist for ulovligheter etter plan- og bygningsloven. Grunnen til dette er at det ulovlige forholdet svært ofte vil være et fysisk tiltak – for eksempel et bygg i strid med plan – som kan virke skadelig på omgivelsene. Samtidig kan det ta tid før plan- og bygningsmyndighetene oppdager ulovlig bygging. Det ville være meget uheldig hvis ulovlige tiltak gjennom å ikke oppdages, kunne oppnå å bli lovlige.»

Det er helt klart en utfordring at kommunene bruker ulike ressurser og lang tid på ulovlighetsoppfølging, og at likebehandling og forutsigbarhet må være viktige prinsipper ved kommunenes oppfølging av ulovligheter. Vi kan imidlertid ikke se at en fjerning eller tidsavgrensning av kommunenes plikt til å følge opp ulovligheter vil bidra til å løse dette problemet. Det vil heller ikke etter vårt syn bidra til å øke det kommunale selvstyret.

I plan- og bygningsloven følger plikten til å følge opp ulovligheter av § 32-1. Plikten er understreket innledningsvis i kapittelet slik at dette skal gi føringer for å sikre at kommunene prioriterer ulovlighetsoppfølging, jf. Ot.prp. nr. 45 (2007-2008) s. 352. I denne plikten ligger også en plikt for kommunen i å sette av tilstrekkelig med ressurser til å følge opp ulovligheter.

Etter vårt syn er det ikke nødvendig med noen lovendring for å sikre likebehandling og forutsigbarhet i oppfølgingen av ulovligheter.

Forslagsstillerne argumenterer med at «Plikten til å følge opp alle ulovligheter kan utgjøre en urimelig stor byrde for kommunene.» Videre vises det til at «gjennomgangen har tatt svært lang tid og pågår fortsatt i en del kommuner». NJFF har ingen grunn til å betvile at kommunene har en jobb med å rydde opp, men det kan etter vår mening ikke brukes som et argument for å unntas plikt til å følge opp. Tvert om kan dette virke forebyggende på sikt, ved at kommunene nå har fått en dypere forståelse for konsekvensene ved å ikke behandle byggesøknader grundig fra starten av.

NJFF støtter heller ikke opp om at å åpne for å fjerne plikt til å følge opp ulovligheter vil være å åpne for økt kommunalt selvstyre. Derimot vil dette i praksis være å gi dem som har valgt ikke å forholde seg til regelverket et amnesti, noe som vil kunne skape en presedens som gir svært uheldige signaler. At omfanget av ulovligheter kan være betydelig i noen kommuner, endrer ikke på dette, snarere understeker det viktigheten av at kommunene følger opp disse sakene.

Vi opplever det også underlig at forslagsstillerne understreker at «selv om plikten til å forfølge ulovligheter etter plan- og bygningsloven fjernes, vil det fortsatt være adgang til å forfølge ulovlige tiltak dersom kommunen ønsker dette.» Gitt representantenes egen argumentasjon, er det god grunn til å tro at dette arbeidet da vil nedprioriteres i kommunene.

NJFF ber på denne bakgrunn om at forslaget avvises.